

Tom Andersen

TEKST

Sissel Reichelt

PUBLISERT 1. juli 2007

Tom Andersen er død. En maikveld sklei han på bratte sørlandssvaberg og overlevde ikke hodeskadene. Terapeuter fra de fleste verdensdeler ble dypt rystet, og krematoriet var overfylt av mennesker og kranser. Jeg er bedt om å skrive noe om hva Tom betydde for norske psykologer.

Tom var professor i samfunnsmedisin i Tromsø og overlege i II-stilling ved Åsgård sykehus. Han ble tidlig i opposisjon mot rådende tradisjoner både i psykiatrien og det familierapifeltet han knyttet seg til, og brukte livet til å skape forutsetninger for andre typer samtaler enn dem fagfolk vanligvis inviterer til. Han ble i økende grad frustrert over de mange samtaler som føres bak klienters rygg, og midt på 80-tallet utviklet han og medarbeidere det reflekterende teamet. Det terapeutiske rommet ble åpnet for stemmer fra alle involverte. Lenge før artikkelen om dette ble utgitt i *Family Process*, var han etterspurt over hele verden. Det var tydelig at han forløste faglige frustrasjoner hos mange fagfolk. I dag er det knapt noen psykologer som ikke har hørt om det reflekterende teamet, eller reflekterende prosesser, som etter hvert ble betegnelsen, og mange har hatt glede av samtaleformer som han har bidratt til å utvikle. Han hentet Jaakko Seikkula til Norge, og «åpne samtaler» har betydd mye for psykologer som arbeider i psykoseteam.

Tom var urokkelig i sin tro på samtalens kraft. Språkfilosofer som Wittgenstein og Bakhtin var blant hans viktigste inspirasjonskilder. Samtidig var han opptatt av betydningen av det kroppslige og sanselige, og ideer han fikk gjennom nitide studier av

praksisen til Aadel Bülow Hansen og hennes etterfølgere, ble sentrale i utviklingen av samtaleformene. Han hentet ikke mye fra psykologi og psykiatri. Det å stole på evidensbaserte metoder var totalt fremmed for ham, men han utviklet evalueringsformer der intervjuer av terapeut og klient sammen etter behandlingen var viktige elementer. Han gjorde mye for å få gode samtaler med annerledes tenkende fagfolk, og fikk et nært forhold bl.a. til den kjente svenske psykiateren Cullberg.

Tom var en kunstner. Han så muligheter der andre ikke så dem. Ikke bare i språklig utveksling, men i tre og stein. I løpet av noen minutter kunne enkle trerøtter avsløre helt andre kvaliteter, som et fredfylt kvinnehode. Hytta han selv bygde på Sørlandet, kan knapt skilles fra det steinete terrenget. Jeg har ofte tenkt at blikket hans, kombinert med sanselig mottakelighet, kanskje er en overordnet grunn til at han ble Norges kanskje mest etterspurte og internasjonalt kjente psykiater.

Det var umulig å forholde seg likegyldig til Tom. Gjennom nærmere 40 år har han stimulert meg og ergret meg mer enn kanskje noen andre. Han utfordret mange av mine faglige yndlingsideer, for eksempel ved å nekte å være med på betegnelser som teknikk og metode. Vi skulle ikke intervenere overfor mennesker, vi skulle snakke med dem på en respektfylt måte som gjorde at de fikk øye på sine egne muligheter. «Dette ville ikke Tom likt» er en setning som ofte dukker opp når jeg lener meg langt forover i stolen i samtale med en klient. Jeg oppfatter den som et varsko, og håper at Tom har bidratt til at andre psykologer har liknende signaler.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 44, nummer 7, 2007, side 939

TEKST

Sissel Reichelt